

Somliga får prata . . .

13/2/1987

På Stenbockskolan i Boxholm jublar barn, lärare och kökspersonal över den nya skolmaten.

Detta står att läsa i januarinumret av specialtidsskriften Restauranger & Storkök. Orden uttalas av skolmåltidschefen Lennart Cronholm, Hotell Media.

Vad han har för definition på ordet jublar framgår dessvärre inte av artikeln, men den synes avvika en del från den gängse. Enligt en färsk enkät är det ju faktiskt bara en fjärdedel av eleverna som tycker att skolmaten är bra.

HEM OCH SKOLA

Siv Montelius, Hem och skolas ordförande i Boxholm, har tagit sig orådet före att i Länstidningen Östergötland säga att "det är direkt ingen barnmat som serveras i skolan. Något måste vara fel när barnen kommer hem och är så hungriga som de är".

Boxholm
på mitt sätt sett

KARL-JOHAN NORÉN

Maud Svensson, Hem och skolas representant i skolmåltidskommittén, har varit än fräckare. Hon har nämligen uttalat sig kritiskt i ÖC. I en tidning som når de flesta hushåll är det direkt olämpligt att säga något negativt om skolan.

ENVISA "MORSOR"

I måndags fick de båda föräldrarna förklarat för sig det opassande i att uttala sig för massmedia på detta viset. De var kallade till skolstyrelsens ärendebereidning där det påstås ha gått tämligen hett till. "Morsorna" Montelius och Svensson stod nämligen på sig och hävdade att de bara hade sagt det som de upplevde som sant.

Siv och Maud har båda länge tjatat på föräldrarna att de skall höra av sig till Hem och skolas representanter om de har några kritiska synpunkter. När de sedan gör det och journalister ringer upp dem för att höra hur tongångarna går bland föräldrarna blir det liv.

För massmedia uttalar man sig inte hur som helst.

CRONHOLM GÅR FRI

Jo, heter man Lennart Cronholm och är en privat företagare som ser till att kommunen sparar pengar och hjälper den med restaurangverksamhet och skolmat går det att säga vad som helst. Precis vad som helst utan att kommunpolitiker och förvaltningschefer så mycket som höjer på ögonbrynen.

Än mindre kallar de honom till något slags "förhör".

När Lennart Cronholm säger att skolbarnen jublar gör han sig skyldig till en mycket större lögn än Maud Svenssons till synes inte alltför grova överdrift att 7 av 10 barn protesterar högljutt mot ett påstående att skolmaten är bra.

STÖDDIGA UTTALANDEN

Det är förskräckligt vad stöddig Lennart Cronholm är i sina uttalanden i Restauranger & Storkök. Han anser att "matsedlarna i de offentliga storhushållen många gånger är helt fantasilösa och att matglädje saknas hos dem som svarar för maten".

Jag vet inte om det är så fantasifullt med bruna bönor på onsdagen och ärtsoppa på torsdagen, som skolbarnen fick på Parketten i förra veckan.

Däremot vet jag att det är fantasilöst att tro att en människa som känner ett personligt ansvar i sitt jobb, och som vill göra sitt bästa, frångår dessa ambitioner bara för att vederbörande råkar få staten, landstinget eller kommunen som arbetsgivare.

LUKTAR LITE ILLA

Vad jag har förstått är det riktigt god mat på Bjursdalens servicehus, där all kökspersonal är kommunanställd. Nog luktar det lite illa i det Cronholmska köket, även om hans mat smakar bra.

Stämningfullt

Folkhumorn har i de yttersta av dessa dagar låtit meddela att Boxholm är kommunen med stämning i.

Att det skiftas lite hugg och slag är dock inte moderna tidens påfund, även om det på senare år har blivit populärt att göra upp sina mellanhavanden med kommunen och dess arma politiker och tjänstemän inför rätten.

Striden, åtminstone den politiska, var bra mycket tuffare under seklets första hälft. Därom vittnar Boxholms arbetare-

kommuns

nya jubileumsskrift som ges ut inför firandet av 80-årsjubileet nästa lördag.

Boxholm
på mitt sätt sett

KARL-JOHAN NORÉN

BRUKETS HISTORIA

Historiken har Gillis Augustsson som huvudförfattare. Han har bl a skrivit en lättillgänglig och överskådlig artikel om hur bruket uppstod, utvecklades och förändrades för att till slut i detta årtionde upphöra som ett sammanhållet företag.

Han har också skrivit om den moderna arbetarrörelsens uppkomst, och redogjort för de grundläggande idéer som drivit partiet och hur det socialdemokratiska frihetsidealet skiljer sig från både borgerliga och kommunistiska.

LOKALT MATERIAL

Men som alltid i en sådan här historik är det det lokala materialet som tilldrar sig störst intresse. Carl Mård, Ingvar Tångring, Bo Ek, Jan Örntorp, Irene Svensson, Linnéa Andersson, Lennart Johansson, Lars-Göran Ragnarsson och Sune Philipsson har bläddrat i protokollsböckerna. De har åstadkommit en spännande kronologisk redogörelse för vad som timat inom socialdemokraterna i Boxholm sedan det första mötet hölls i byggmästare Anderssons lokal på Sandbackaområdet den 9 februari 1907.

SPLITTRING 1917

Att det var "stämning" också förr borgade splittringstendenserna på vänsterkanten för. Det är en annorlunda tid vi lever i i dag när det gäller kommunalpolitiken och de olika gruppernas styrkeförhållanden.

Förr var kommunisterna starka i Boxholm och det började med att den socialdemokratiska ungdomsklubben splittrades 1917. Snart var den vänstersocialistiska arbetarekommunen ett faktum, som på 1920-talet blev kommunisterna.

SSU VAR "HÖGERKLUBBEN"

Kampen stod inte bara om väljarna utan också om ungdomen. Ungkommunisterna hade ett övertag efter splittringen. När den 1924 återuppståndna socialdemokratiska ungdomsklubben hade sitt första möte i Folkets hus stod ett tiotal kommunistungdomar utanför porten för att ta emot "högerklubben" med varma servetter.

— Efter mötet som blev ganska långt strömmade faktiskt ett fyrtiotal ungdomar ut ur Folkets hus. Vid denna syn som tydligen blev en överraskning kom de som stod utanför helt av sig. Det var en skara snopna och slokörade ungdomar som ganska fort lommade i väg Bryggaregatan fram. Trots flera tillrop efter dem om de ville oss något, försvann de utan svar. Något mer försök att uppvakta efter klubbmötena förekom aldrig, berättas det i jubileumsskriften.

MATERIELLA NÖDEN

Det berättas också om den tidigare materiella nöden, strejker, svårigheter för pionjärerna att påverka kommunal- och kyrkostämmor eftersom de hölls när arbetarna jobbade, den ständiga kampen för rörelsens tidningar och mycket annat.

Rolig torgtaxa

27/5 1987

BOXHOLMS KOMMUN har fått en torghandelstaxa. 50 kr skall det kosta att ha saluplats på torget.

I fullmäktige lovade Sune Philipsson (s) att det skulle bli en obyråkratisk hantering av taxan. Det skall sättas upp en skylt på vilken det anges vilka bestämmelser som gäller, sedan är det upp till varje torgknalle att själv gå in på kommunkontoret och betala avgiften.

Det skall dessutom finnas en låda för den som bjuder ut sina varor på tider då kommunkontoret är stängt.

— Kommunen vill inte vara polis, utan systemet får bygga på ett förtroende mellan kommunen och handlarna, sade Sune Philipsson.

Han nämnde att det skulle bli så lite byråkrati som möjligt i ett svar till Inga Björnlert. Hon befarade nämligen att inkomsterna från torghandeln skulle ätas upp av administrationen av taxan.

Boxholm
på mitt sätt sett

KARL-JOHAN NORÉN

KRAV FRÅN HANDLARNA

Det är dock inte för pengarnas skull som kommunen skall börja klämma handlarna på en femtiolapp för var gång som de ställer sig på torget. Oftast rör det sig om tillresande knallar.

— Det är köpmännen i samhället som kräver att det införs en avgift, förklarade Sune Philipsson, varefter alla ledamöter gav sitt bifall till det lagda förslaget, om vilkens upphovsman jag är alldeles för snäll för att forska i.

Det var ett härligt förslag. Kommunfullmäktige beslutade, utan att någon höjde så mycket som ett ögonbryn över formuleringarna, att det skall "uttas en engångsavgift av 50 kr per gång". Vidare hette det att "bärplockare, hobbyodlare, ideella föreningar och liknande äger åtnjuta avgiftsbefrielse".

LIKNA BÄRPLOCKARE

Vem är lik en bärplockare? En svampplockare kanske? Eller en orienterare?

Vi får se vad rättspraxis utbildar för prejudikat. Kanske att det blir en första definitionstest när japanerna kommer till Östgöta 3-dagars i Blåvik till sommaren (totalt har löpare från tolv nationer anmält sig, och det kan bli fler eftersom anmälningarna fortsätter att droppa in). De japanska studenterna behöver säkert tjäna en slant mellan tävlingarna. Hur reagerar de om någon påstår att de ser ut som något annat än bärplockningsliknande varelser när de kommer från Blåviksskogarna, med lingonriset hängande efter sig i hasorna. Jag tror att japanen tittar snett.

"EN GÅNG TVÅ GÅNGER"

Sedan kan man ju spekulera i vad invandrare tycker om "engångsavgift per gång"? Inte bidrar det uttrycket precis till att förenkla förståelsen av svenska språket.

Tänk om det stegar in en invandrare på kommunkontoret och säger (för att travestera en gammal sketch med Roffe Bengtsson och Sten Adenstam) att "en gång har jag varit på Boxholms torg två gånger".

En engångsavgift per gång för två gånger. Att där skulle kommunförbundets jurister få något att bita i. Håll med om att vi har fått en rolig torghandelstaxa . . .

Höstblommor 31/8 1987

INVÅNARANTALET fortsätter att minska. Regnet och stölderna tar aldrig slut. En skatteköjning ligger på lur. Elände, elände, men visst händer det också mycket positivt i vår kommun. Det finns en rad människor som bidrar till att det är så, och här kommer höstblomster till några av dem.

En och annan blomma i buketterna kan väl vara lite taggig. Det vill jag varna för. Jag kan inte plocka bättre, men det känner ni kanske till.

Ett stort fång lin, Hälsinglands landskapsblomma, är dansparet

Dan och Lisbet Larsson värda. Det har inte stått i ÖC tidigare men meddelas nu: makarna Lars-

Boxholm
på mitt sätt sett

KARL-JOHAN NORÉN

son snurrade i somras till sig en tredjeplats på årets Hälsingehambo med 1 500 deltagandepar.

Det är deras främsta placering någonsin i detta "VM i Hambo", och en merit som överglänser alla deras första- och andraplaceringar i andra tävlingar.

* * *

Göran Bergengren får ett praktfullt exemplar av den sällsynta växten stor sandlilja, plockad på Liljornas berg vid Sommen (det får ingen säga till honom, och ingen annan får heller plocka denna lilja där).

Han får blomman för sitt engagemang för Sommens öar, och sitt uttalande i ÖC härom lördagen att "myndigheterna inte är så bra på civil olydnad".

Sätt er på era torrdass nu, ni arga sommarstugeägare i Blåvik som inte får sätta upp vattentoaletter för miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Nu har ordföranden i nämnden, det är Bergengren dä, avslöjat sprickorna i sin myndighets rustning.

Jag kan nästan sätta mig på att ni får sitta på riktiga wc-stolar så småningom om ni bara är rejält civilt olydiga, och sitter kvar på torrdassen tillräckligt länge.

* * *

Ekeby-Holaveds 8-årslag i fotboll får en bukett med kejsarkronor. Det är de värda efter att ha spöat Vallerstad med 25-0!

Eftersom grabbarna inte orka bära sin kvinnliga tränare Cilla Dufmats i gullstol får hon i stället en gullstav en gul, långskaftad blomma.

Bruksmuseets guider, Sven Peterson, Solveig Larsson, Åke Eriksson och Sven Törnqvist, får varsin höstanemon efter att helt ideellt ha bemannat bruksmuseet varje fredag och lördag under nio veckor.

En ros också till pensionärsföreningens medlemmar som tog ansvar för söndagarna.

* * *

Politikerna får inte glömmas bort. Kommunstyrelsens ledamot Lars-Göran Ragnarsson får ett fång med Filipendula rubra, d v s amerikanskt älggräs.

Att Boxholmspolitikerna är spänstiga är Lars-Göran ett bra exempel på. Han skall senare i höst för första gången springa New York-marathon.

Det Boxholmspolitikerna inte har i huvudet sitter kanske i benen? Aldrig att vi skulle utnyttja en bra placering för den vältränade socialdemokraten till att låna oss till en sådan simpel tanke. Spring så fort du kan, Ragnarsson.

* * *

Slutligen några liljor hämtade i dalen till den kristna tidningen Dagens redaktion. "Turismen blomstrar i Boxholm", har rubrikmakarna på den tidningen fått till det över en hel sida.

Det är en beundransvärd prestation som måste uppmärksammas.

Visserligen står det i Skriften att vi skall tyda allt till det bästa, men ändå??? Vad kommer det att stå i nästa ortsnnummer från Boxholm? Kanske att vägarna är spikraka och ekonomin på topp.

Granar och

grannar 27/11/1987

Hör hur det susar om julgranen på Boxholms torg i år. Den som stillar sig vördnadsfullt inför det mäktiga trädet kan höra historiens vingslag från en svunnen tid då bruket och kommunen hjälptes åt med det mesta.

I dag är företagen mer inriktade på att sköta sina egna angelägenheter, och vill inte längre vara understödsorganisationer åt föreningar och skattebetalare.

Julgranen, som sattes upp på torsdagen just när vintern hade anlant, står i år som symbol för denna ändrade inställning. Det är första gången som kommunen har huggit en torggran på egen mark.

Boxholm
på mitt sätt sett

KARL-JOHAN NORÉN

AVSTOD GRANKÖP

Så länge bruket fanns kvar skänkte alltid Boxholms AB en torggran. Efter Skanskas övertagande av skogen har kommunen fått betala för granen. Gatuavdelningen tycker att priset har trissats upp så pass att man i år valde att avstå från att köpa.

Nästa år tycker jag att parterna bör mötas på halva vägen. Ge Skanska kommunens välsignelse att hugga en gran på någon av Sommenöarna på villkor att den utan kostnad körs till torget.

DALENS SKIDBACKE

Är gransämjan mellan det allmänna och privatkapitalet inte den bästa, är det inget fel på gransämjan mellan de boende på nya Dalenområdet.

För två veckor sedan hjälptes ett tiotal barnfamiljer åt att göra skidbacken mellan Björnstigen och Hallonstigen flera strån vassare.

En skidbacke görs vassare genom att vassa stenar förgörs. Och genom att gropar och ojämnheter fylls ut med jord. Med spadar, en lastare och ett helt kvarters uppsättning av skottkärror blev backen välpreparerad efter en halv lördags arbete. Och inte ett öre kostade det kommunen, som för två år sedan lät samma barnfamiljer hugga ner skog i backen så att den blev åkbar.

Nu har den trimmats till en bortåt 100 m lång utförslöpa, som är jämn och fin. Snön är således välkommen på den västra sidan om Dalenberget, där det nu önskas kommunalt lyse i backen i julklapp.

IVERN INTE SÅ STARK

Återstår att se hur det blir med det lysande förslaget. Kommunpolitikernas iver att genomföra fritidssatsningar i kommunen kunde vara starkare.

Inför valet 1985 sade de (om jag nu lägger ihop beskeden från samtliga sex partier i kommunfullmäktige) att det borde satsas på camping, båthamn och badplatser i Mal Alexander, upprustning av friluftsbaden i Rinnasjön och Öjaren, upprustning av Timmeröbadet, campingplats i centralorten, en slalombacke med lift och belysning (hoppsan, kds), kanotuthyrning, vandringsleder, Folkets park samt turistbyrån.

Frånsett turistbyrån har ingen av satsningarna blivit verklig. Och snart är det val igen. Hur skall det då låta?

På auktion

Kyrkoherde Tore Nygren har talat, psalmsången har ljudit och kaffet är urdrucket.

— Det var ju trevligt att det var så fantastiskt mycket folk. Och de flesta av er har fått tillbaka på skatten. Så pengar finns det . . .

Rune Johansson, handlaren i Malexander, begynner försäljningen. I församlingshemmet i Boxholm där Hesters kyrkliga sy-

förening hade sin årliga missionsauktion i fredagskväll.

Jag drog dit i sällskap med hustru och några iranska vänner som har varit i Sverige i 18 månader.

Boxholm
på mitt sätt sett

KARL-JOHAN NORÉN

ÄR DET TRÅKIGT?

Är det tråkigt? frågar jag flyktingfamiljens sexåring, när auktionen har pågått i 20 minuter.

— Jaa, löd det uppriktiga svaret.

— Vill du gå hem? frågade jag samme sexåring, när ytterligare 40 minuter hade förlidit.

— Näe, kom det lika uppriktigt.

Är det inte tråkigt längre?

— Nääe!

Stämningen hade höjts, gubbarna hade kommit i gång (tanterna också för den delen), och en muslimsk pojke hade fått intresset väckt för något så helsvenskt som en missionsauktion, och kunde sitta stilla en bra stund till, särskilt om pappa la sig i budgivningen.

En inslagen julklapp, med hemligt innehåll, ropades in för 40 kr, och visade sig vara en glasskål att ha på matbordet.

HESTERS ELLER . . ?

Det var alltså Hesters auktion vi var på tillsammans med 135 andra. Inte hästens, men förklara det för en flyktingfamilj, om ni kan, när auktionsutroparen säger "titta på mig, hoppla" när han vill att någon skall fortsätta att bju' i stället för att titta neråt.

Det var några år sedan jag senast var på en missionsauktion. Det mesta i branschen är sig likt. Fortfarande tror sig utroparna veta att "det blir en kall vinter i år" när mössorna och raggsockarna hålls upp.

EINAR OCH RUNE

Precis som socialstyrelsen rekommenderar oss konsumenter 6—8 brödsivor om dagen, så tycks köpmannaförbundet rekommendera lanthandlarna 10—12 missionsauktioner varje vinter.

Einar Nilsson och Rune Johansson är de stora hejarna på missionsauktioner i Boxholmsbygden, och båda har de lanthandlarblod i ådrorna (även om Einar sedan en tid tillbaka har sin butik igenbommad).

På missionsauktionerna slipper handlarna hälsovårdsnämnden, rödlappar, rabattkuponger, kasserade varor och gnälliga kunder.

Ingen reklamationsnämnd eller livsmedelshandlarkedja i världen kan hindra dem att sälja vad som helst hur som helst.

Vilket andningshål för en av bestämmelser allt mer kringsnärjd knallekår.

SÅ FRÄCKA ÄR DE

— Det är inte farligt. Han bju'r högre, säger Rune, när någon börjat tveka om att fortsätta hänga med i budgivningen.

— Du tar då i, kommenterar Einar, när någon öppnar med ett riktigt lågt bud.

— Så här skall huve't gå, säger Rune, och pekar med klubban.

— Du ryster åt fel håll, tycker Einar, när någon nickar huvudet i sidled.

Så där fräcka är de. Och ingen lär få stopp på dem. För de jobbar så gott som ideellt, bidrar till god stämning och ser till att pengar omfördelas från rika till fattiga på ett ytterst konkret sätt.

Precis som syföreningsdamerna förstås, i ännu högre grad. Hesters auktion inbringade 18 500 kr.